

здатністю до рефлексії у пізнавальній і квазіпрофесійній діяльності в умовах підготовки до здійснення інклюзивного навчання, а також до рефлексії у професійній діяльності в умовах інклюзивного навчання); операційний (передбачає наявність засвоєних способів і досвіду виконання конкретних професійних дій у процесі інклюзивного навчання, що відпрацьовані у квазіпрофесійній діяльності) тощо.

Таким чином, в умовах запровадження Концепції Нової української школи, перед керівниками інклюзивних закладів освіти стоять виклики щодо розвитку управлінської майстерності задля формування нового освітнього середовища; шкільної культури; інформаційно-комунікаційних навичок; розбудови партнерства з громадськими організаціями, батьками та місцевою владою; плекання довіри, взаємоповаги та партнерських стосунків серед усіх учасників освітнього процесу, формування демократичної культури в навчальному закладі. Одним з важливих та актуальних для сучасного менеджера освіти залишається питання формування інклюзивної компетентності.

#### **Література**

1. Бех І. Д. Компетентнісний підхід у сучасній освіті [Електронний ресурс] / І.Д.Бех. – Режим доступу : <http://www.ipv.org.ua/component/article/8-beh/56-2012-09-04-22-32-01.html>.
2. Вознюк Л. Роль менеджера освіти в оновленні сучасної школи / Л. Вознюк // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2013. – № 8. – Ч. 1. – С. 180–185.
3. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
4. Концепція Нової української школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf](http://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf).
5. Лалак Н. В. Шляхи впровадження інклюзії в роботу загальноосвітніх навчальних закладів / Н. В. Лалак // Науковий вісник Ужгородського університету : Серія «Педагогіка. Соціальна робота». – Ужгород : УжНУ, 2012. – Випуск 25. – С.107-109.
6. Романовская И. А. Развитие инклюзивной компетентности учителя в процессе повышения квалификации [Електронний ресурс] / И. А. Романовская, И. Н. Хафизуллина // Современные проблемы науки и образования. – 2014. - № 4. – Режим доступу : <http://www.science-education.ru/ru/article/view?id=14333>

УДК 81:821]:006:373.3

ЧЕКАН К. В., ФЕНЦИК О. М.,  
Мукачівський державний університет

### **ОСОБЛИВОСТІ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

Сучасне інформаційне суспільство – це ера розвинених технологій, яка потребує активних, творчих, креативних та глибоко мислячих фахівців. Вимогою часу є не засвоєння знань, а формування умінь самостійно оволодівати цими знаннями та застосовувати їх у різних життєвих ситуаціях. Заклад освіти має готувати школярів до життя, а це можливо лише за умови формування у них навичок критичного мислення, аналізу інформації, вміння

працювати в команді та приймати рішення. Як зазначається в Концепції Нової української школи, сучасна школа повинна бути не школою знань, а школою компетентностей.

Проблема компетентного підходу висвітлена в наукових працях Т. Байбари, Н. Бібік, С. Бондар, І. Єрмаков, О. Локшина, О. Пометун, О. Савченко та ін.. Сучасні підходи до навчання рідної мови розкриваються у публікаціях М. Вашуленка, О. Вашуленко, М. Захарійчук, К. Пономарьової, О. Пометун та ін.

Як показує практика, вчителі, в умовах сучасних змін в освітній системі, повинні добре володіти нормативно-правовою базою змісту початкової освіти, зокрема: Законом України «Про освіту», Державним стандартом початкової освіти, Типовими освітніми програмами та ін.. Так, Законом України «Про освіту» визначається застосування компетентного підходу в освітньому процесі з метою всебічного розвитку особистості, її соціалізації та формування вміння вчитися протягом всього життя. Тут йдеться про компетентність як нову одиницю виміру рівня освіченості, де увага звертається не на результати навчання, тобто робиться акцент не на суму здобутих знань, умінь і навичок, а на здатність діяти в різноманітних життєвих ситуаціях.

Оскільки пріоритетним завданням є формування компетентностей у здобувачів освіти важливо з'ясувати сутність цього поняття. В науковій літературі немає чіткого визначення поняття компетентності. Найбільшого поширення у науковій літературі набуло тлумачення цього терміну як «сукупності знань і вмінь, необхідних для ефективної професійної діяльності: вміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію» [3]. На думку експертів Ради Європи, компетентність передбачає спроможність особистості відповідати на індивідуальні та соціальні виклики, формувати комплекс ставлень, цінностей, знань і навичок [4, с. 19]. Компетентність ґрунтується на знаннях і вміннях, але ними не обмежується, охоплюючи особистісне ставлення людини до них, а також її досвід, який дає змогу ці знання «вплести» в те, що вона вже знала, та її спроможність збагнути життєву ситуацію, якій вона зможе їх застосувати [2, с. 127].

Відповідно до Державного стандарту початкової освіти (2017) та Концепції Нової української школи визначаються освітні галузі, які основою для формування ключових та предметних компетентностей. Так, метою вивчення досліджуваної нами мовно-літературної освітньої галузі є формування комунікативної, читацької та інших ключових компетентностей, які передбачають: розвиток особистості здобувачів освіти засобами різних видів мовленнєвої діяльності; здатності спілкуватися українською мовою, мовами відповідних корінних народів і національних меншин для духовного, культурного і національного самовираження, користуватися ними в особистому і суспільному житті, міжкультурному діалозі; розвиток мовленнєво-творчих здібностей[1]. Крім того, вивчення даної галузі є передумовою для формування:

уміння читати і розуміти прочитане, уміння висловлювати думку усно і письмово, критичного мислення та здатності логічно обґрунтовувати позицію, й співпрацювати в команді.

Основні вимоги до реалізації змісту та завдань мовно-літературної освітньої галузі розкрито в типових освітніх програмах, які розроблені на основі Закону України «Про освіту» та Державного стандарту початкової освіти. Керівниками робочих груп, які працювали над розробками програм, стали О. Савченко та Р. Шиян. Розроблені обома науковцями програми мають однаково визначені змістові лінії, зокрема для мовно-літературної освітньої галузі це: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовні явища» (у Савченко) та «Досліджуємо мовлення», «Театралізуємо» (у Шияна). Різниця між цими програмами полягає у рівні інтеграції освітніх галузей до змісту навчальних предметів. Ще однією відмінністю програм є очікувані результати навчання, так за однією програмою їх визначають з розбивкою на 1-й та 2-й клас, за іншою - в кінці циклу (після 2-го класу). Варто зауважити, що інтегрований характер комунікативної та читацької компетентностей створює умови для застосування на практиці внутрішньопредметних і міжпредметних зв'язків навчальних дисциплін, що сприяє досягненню ефективних результатів навчання та здатності застосовувати сформовані компетентності у різних життєвих та професійних ситуаціях.

Таким чином, реалізація освітніх законодавчих актів, ефективність освітнього процесу багато в чому залежить від рівня підготовки майбутніх вчителів початкової школи. Досягнення високих результатів роботи вимагає від них детального вивчення та аналізу законодавчої, науково-методичної бази, оволодіння інноваційними методиками навчання. Саме тому підготовка майбутнього вчителя до роботи в Новій українській школі, зокрема навчання української мови та літературного читання, набуває нового змісту.

#### **Література**

1. Державний стандарт початкової освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nus.org.ua/news/uryad-opublikuvav-novyj-derzhstandart-pochatkovoyi-osvity-dokument/>.
2. Коджаспарова Г. М., Коджаспаров А. Ю. Педагогический словарь / Г.М. Коджаспарова, А. Ю. Коджаспаров. – М. : АсаДема, 2000. – 174 с.
3. Марецька Н. Компетенція чи компетентність: що ми формуємо у молодших школярів / Н. Марецька // Початкова школа. – 2007. – №9. – С. 6–9
4. Пометун О. І. Формування громадянської компетентності: погляд з позиції сучасної педагогічної науки / Олена Іванівна Пометун // Вісник програм шкільних обмінів. – 2005. – № 23. – С. 18–22.
5. Типові освітні програми для 1-2 класів НУШ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nus.org.ua/news/opublikuvaly-typovi-osvitni-programy-dlya-1-2-klasiv-nush-dokumenty/>



# МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: [www.msu.edu.ua](http://www.msu.edu.ua)

E-mail: [info@msu.edu.ua](mailto:info@msu.edu.ua), [pr@mail.msu.edu.ua](mailto:pr@mail.msu.edu.ua)

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>